

PREEK OVER: Ex.16:1-21

Gewoon Genoeg (over het manna)

BIJBELTEKSTEN: Ex.12:6;Num.11:7,8;Deut.8:3,16;Ps.78:24-; 105:40;Joh.6:1-12;22-58;1Kor.10:1-6

OM TOE TE PASSEN: *God zorgt voor Zijn volk. Zoals Hij Zijn volk gevoed heeft met manna, zo voedt Hij ons met Zijn Zoon. Hij is het hemelse Brood, Dat ook ons leven geeft. Door naar Hem te kijken ontvangen we zicht op genade, door te geloven ontvangen we genade, door onze dankbaarheid te tonen, leven we uit genade.*

OM OVER DOOR TE DENKEN:

1. Dankbaarheid is al gauw een woord dat met 'moeten' te maken heeft, het is iets wat eigenlijk wel moet, maar wat je niet zo maar doet of zelfs wilt doen. Dankbaarheid is vaak iets moralistisch, in de trant van 'heb je al dank je wel gezegd?', terwijl je helemaal niet zo'n liefhebber bent van een plakje worst bij de slager. Dankbaarheid lijkt dus iets 'extra's', iets wat je eigenlijk zou moeten doen, maar zonder dat houd je het ook heel lang vol. Trouwens, in onze maatschappij speelt het woord niet of nauwelijks: je hoort het niet in de politiek, het is geen vak op school, het is niet iets wat je op het sportveld tegenkomt, helemaal niet. En toch is dankbaarheid wel een groot geheim dat alles met geluk samenhangt. Hoe anders zit je op school als je weet dat er voor je opleiding betaald is door anderen! Hoe anders zit je aan tafel, als je weet dat miljoenen met je zouden willen ruilen! Hoe anders leef je als je weet dat iemand je het Leven heeft willen geven! Wie dankbaar is kan gelukkig zijn. Alleen als je dankbaar bent kan een ander gelukkig worden. De wereld lijkt zelfs stuk te gaan aan de ondankbaarheid van velen. Ondankbaren gaan door met het zoeken van bijv. het eigenbelang en zijn zelfs geneigd heel hun omgeving uit te mergelen. En bij alles wat zij presteren of graaien telt niet wat zij hebben, maar wat zij nog niet hebben. Wij zouden weer genoeg moeten hebben aan genoeg.

2. Het volk vertrekt uit Elim. Ze kunnen hier niet blijven. Het was prachtig (Ex.15:27), maar eigenlijk alleen nog maar voorspel, een voorsmaak op wat er later door God wordt gegeven: een Beloofd Land, een heel land dat bol staat van Gods beloften. De oase Elim zou te klein zijn om dit volk te herbergen. Ze mogen meer verwachten. Veel mensen vinden het moeilijk hun zekerheden los te laten en zich te begeven naar wat God gaat geven. Ze willen zich niet echt verdiepen in het Evangelie en blijven liever op hun eigen stek. Ze doen wat ze altijd al deden en niet wat mogelijk is. Maar we zijn uitgenodigd om te proeven wat het Beloofde Land inhoudt!

3. De uittocht gebeurde op de 15^e van de 1^e maand en nu is het de 15^e van de 2^e maand, maar het volk loopt nog steeds in de woestijn, dit keer bij de Sinaï, de woestijn Sin.(Num.33:10,11) Elim ligt veertien dagen achter hen en hun voorraden zijn opnieuw uitgeput. Er is geen vlees en geen brood. Zou het volk echt iets hebben geleerd van wat God eerder gaf en van Zijn voorschriften? Welnee, ze gaan weer 'morren' (Ex.14:11;15:24), want ze vinden het moordende slavenbestaan in Egypte opeens de 'goede oude tijd' (Pred.7:10), met vleespotten en volop brood. Ze nemen Mozes opeens vreselijke dingen kwalijk, ze lijken wel verblind voor de waarheid. Zonde is blijkaar heel moeilijk uit te roeien. Zonde betekent hier: Gods weldaden vergeten. Hem niet als Bevrijder accepteren. En vooral is ontevredenheid een ondergrond waarop de zonde direct weer wortel schiet en uitgroeit. (Rom.1:21) De 'oude mens' in ons (de mens die niet gericht is op de Here Jezus maar op eigen idealen) steekt meteen de kop weer op. Gods werk wordt vergeten en we gaan over tot de 'orde van de dag', met onze eigen gedachtespinsels. Dankbaarheid is in staat de wereld te veranderen. Dankbaarheid ziet achter elk onweer de zon, achter elke nacht de nieuwe dag, achter elke storm een weldadige stilte. Dankbaarheid ziet achter het hek van de begraafplaats de open deuren van het Vaderhuis. Dankbaarheid maakt deze oude aarde al een beetje nieuw, laat staan wat ons nog te wachten staat! Dankbaarheid is leren met genade te rekenen en steeds weer op God te zien als de Gever van het Leven. Weet dat de Here Jezus Zelf in de woestijn geweest is en wel 40 dagen gevestigd heeft. Toen de verzoeker kwam en Hem allerlei dingen voorschotelde, weigerde Hij, omdat Hij alleen van God het brood en de heerlijkheid wilde ontvangen en aannemen. God was Zijn erfdeel en Zijn beker. (Ps.16:5) Hij wil ook onze bekere vullen en ons voeden met Zijn brood.(Joh.6:58)

4. God grijpt in, niet om te veroordelen, maar om Zijn genadige zorg te laten proeven in de woestijn: "het zal voor u brood uit de hemel regenen." (Ps.78:24;105:40) Het volk richtte de verwijten op Mozes, maar God gaat antwoorden, want Hij is de Gids en de Bevrijder. God gaat Zichzelf laten zien. (Ex.16:7,10) Mozes hoeft het volk niet een oordeel aan te zeggen, maar hij mag ze uitnodigen: kom maar, 'nader maar', want God heeft jullie gehoord. (Ex.16:6,9) God is geen onbewogen toeschouwer, maar de Here Die nabij is. Hij wil Zich ook aan ons laten horen en laten zien. In deze woestijn tussen Elim en de Sinaï mag het volk leren dat God te vertrouwen is. De Bevrijder uit Egypte zal hen allemaal genoeg voedsel en drinken geven. Het is zoveel beter om met deze God in de woestijn te verkeren dan bij die Farao in de steenovens te zijn. De Here verdient het om gediend te worden met de Wet die ze straks op de Sinaï zullen horen.

5. De voeding van deze mensen betekent tegelijk ook de opvoeding van dit volk. De Here gaat de Israëlieten op de proef stellen. (Ex.16:4) Nu kunnen ze laten zien of zij in hun hart vol gehoorzaamheid en vertrouwen zijn. God leert hen elke dag weer diep van Hem afhankelijk te zijn. Het meest komt het aan op de gehoorzaamheid van het sabbatsgebod: zouden de mensen het aandurven om God te vertrouwen op Zijn Woord? Als men God vertrouwt zal men slechts voor één dag tegelijk verzamelen, want God zal ook morgen genoeg geven. Als men God echter niet vertrouwt zal men gaan hamsteren, want je weet niet wat je morgen krijgt. De ongelovige mens komt in de woestijn tot een overlevingsstrategie. De gelovige mens ziet de toekomst met vertrouwen tegemoet.

6. De Israëlieten mogen het 'weten' oftewel ze mogen het 'zelf ondergaan', het 'zelf ervaren' dat God hen genadig wil zijn. Ze wisten uiteraard dat ze uit Egypte waren bevrijd, maar nu mogen ze hun Bevrijder leren kennen. Ze gaan zien Wie hen heeft bevrijd. Hij zal hen voortaan niet meer verlaten, maar hen altijd helpen, met alles. Zij willen aardse spullen, zoals meloen en knoflook (Num.11:5), maar God geeft hemels brood. De Israëlieten moesten zich bekeren, van Egypte en hun idealistische voorstellingen daarvan, naar de Here toe, Die hen brood geeft en zal geven. (Hand.7:39)

7. Gods heerlijkheid, Zijn gewicht, Zijn grootse, alles en iedereen overtuigende Almacht, komt openbaar in het geschenk van het manna. Hij gaat Zijn volk voeden in de woestijn. (Joh.6:48-58) Uit deze elke dag terugkerende maaltijd blijkt Zijn dagelijkse omgang met Zijn volk (Ps.68:22) en ook de zorg voor hun levensonderhoud. Elke dag is het volk opnieuw afhankelijk van de Here, want ze krijgen slechts voor één dag voldoende. Een natuurlijke (onbekeerde) mens zit niet te wachten op brood van de hemel, hij/zij wil naar Egypte. Maar wie met Hem leeft (Rom.6:3;Kol.2:12) verlangt naar Hem, Die als Brood uit de hemel is neergedaald. (Joh.6:50) Zo zie je dedingen van de wereld anders, zo ben je anders en ga je anders om met bezit en goed. *Vergelijk wat je wilt met wat je hebt en je zult ongelukkig zijn; vergelijk wat je verdient met wat je hebt en je zult gelukkig zijn, dankbaar voor zoveel genade!*

8. Ze maken een heel concreet wonder mee: brood en vlees ontvangen uit Gods hand. Maar ze zien ook iets van Hem: Zijn 'Heerlijkheid'. *God Zelf verschijnt in hun midden, zoals vaker zal gebeuren in deze woestijnreis.* (Ex.19:17-24) *Zijn tegenwoordigheid is te merken aan een lichtglans, die uit de wolk straalt, zoals de zon zo mooi door een wolk heen kan breken. God laat ze dus niet aan hun lot over in de woestijn, ondanks het gemor, maar Hij zal voor hen gaan zorgen, elke dag. De genoemde 'wolk' is waarschijnlijk de eerder genoemde 'wolkkolom'.* (Ex.13:21-22;14:19) De Here verschijnt terwijl Aäron aan het spreken is. Zo maakt de Here Zijn gesproken woorden waar. Hij licht ze Zelf toe.

9. De voedselwonderen maken duidelijk dat God Zijn beloften houdt en het volk leert Hem zo ook beter kennen. De Here is machtig genoeg om ongedachte dingen te doen. *Kwakkels zijn vette, logge trekvogels, die in het voorjaar uit Afrika over de Sinaiwoestijn naar het Noorden trekken. Uit pure uitputting vallen ze bij het volk in de buurt neer en vliegen als het ware de koekenpannen in.* (1Kon.17:4,6) Op zich is de kwakkeltrek een veel voorkomend natuurverschijnsel, maar het wonder is dat ze op dit moment komen en in een zo'n groot getal. (Num.11:31-32;Ps.78:28) Opnieuw wordt duidelijk hoe de Here God de natuur beheert en deze inschakelt om Zijn plannen te verwezenlijken. *Zo komt uiteindelijk ook Zijn Zoon, in de schepping, om 'aan de dood te sterven', maar om een eeuwig Geestelijk leven te creëren. Hij daalde af van de troon om verhoogd te worden aan een kruis, om ervan afgehaald te worden om te worden begraven, maar om vervolgens terug te keren in heerlijkheid om de troon te bestijgen. De Koning voedt Zijn volk via een directe aanvoerlijn. Zo verbonden wil Hij vanuit de hemel met ons zijn, nog steeds!*

10. Het is zelfs zo dat het tijdstip, waarop de vogels gegeten kunnen worden, hetzelfde is als bij het Paaslam dat werd opgediend bij het laatste Avondmaal in Egypte, net voor de uittocht. (Ex.12:6) De kwakkels brengen dus ook het paaslam in herinnering. Zo wordt er opnieuw een Paasmaaltijd gehouden. Zo wil de Here ons opvoeden: ons telkens weer bij het Paaslam bepalen, Christus, Die voor ons Zijn leven heeft gegeven. God gaf Hem voor ons. Zal Hij ons dan niet alles wat nodig is willen geven? (Rom.8:32) Hij geeft ons niet alleen brood, Hij wil veel meer geven. (Deut.8:3)

11. De 'dauw van brood' is een blijk van Gods zorg voor Zijn volk. Het gaat om kleine deeltjes, die korrelachtig (als de schubben van een vis) zijn. De Israëlieten zeggen MANHOE ('*wat is dit nu weer?!*'), maar Mozes vertelt dat dit het brood is waarmee de Here hen voedt. Er is genoeg voor ieders behoefte, niet voor ieders hebzucht. *De standaardmaat is een gomer per persoon, oftewel een (kleine) emmer (eigenlijk een kruik met zo'n 3 liter inhoud) voor elke Israëliet. Uiteraard heeft het volk ook nog andere dingen gegeten in de woestijn.* (Lev.8:2,26,32;10:12;Num.7:31;Deut.2:6,28)

12. Er is vaak geprobeerd om de woestijnwonderen te verklaren. Zo vind je inderdaad in de woestijn, in het voorjaar, vooral na een overvloedige regenbui, een soort (geelwitte, Num.11:7) honingkorrels die door insecten (schildluizen) gevormd zijn op een Tamarisk. *Het bijzondere is echter dat God deze korrels in een zo grote hoeveelheid neerlegt en elke dag terug laat komen, veertig jaar lang. Zo wordt blijkbaar de natuur gebruikt om Gods volk te voeden, net als bij de wonderbare spijziging.* (Joh.6:1-13) *Maar de geestelijke les is ook duidelijk: wie manna at zonder met God te leven, vulde wel zijn buik maar had geen deel aan het werkelijke leven.* (1Kor.10:3,5) Veel mensen fladderen als een vlinder door het leven en snoepen van alles, maar ze verzamelen geen honing!

13. In het manna en het vlees mag het volk iets van Gods heerlijkheid zien, het gigantische gewicht waarmee het leger van supermacht Egypte werd verslagen, de geweldige grootsheid van genade en dagelijkse zorg. *Het manna verwijst naar Hem, het hemelse Brood, Dat uit de hemel is afgedaald naar de aarde om ons (vaak kleine) geloof te voeden en te stimuleren.* (Joh.6:48-58) *De Here Jezus werd geboren in het 'broodhuis', Bethlehem, en Hij noemt Zich 'het Brood des levens'* (Joh.6:35,41,48,51) Wij mogen ons met Hem voeden. Voor ieder die Hem wil ontvangen om Hem groter te laten worden in het leven, staat de tafel van de Here aangericht om manna te ontvangen, voedsel voor onderweg.

14. Van manna kun je geen voorraad aanleggen. God wil dat je 'dagelijks komt winkelen'. Hopelijk ervaar je in de Bijbel en de kerkdiensten voldoende voeding. Er is genoeg voor iedereen, niet te veel en niet te weinig. Zo voedt de Here Zijn kinderen blijkbaar op: Hij overlaadt ze niet met eten en cadeaus, maar Hij laat wel merken dat Hij van ze houdt. Hij geeft het ze 's ochtends, als begin van een nieuwe dag. Eerst mogen ze knielen en oprapen wat God ze geeft. Laat Hem zo elke dag, nog steeds, aan het begin van onze dagen staan. Per dag een vastgestelde portie maakt de mensen afhankelijk van Hem, want ze kunnen geen voorraden van eigen zekerheden aanleggen. 's Avonds is alles weer op, zodat er opnieuw op God vertrouwd dient te worden. "Geef ons heden ons dagelijks brood" is daarom een gebed waarmee je uitspreekt dat je afhankelijk van Hem bent, ook in het alledaagse. Eigenlijk is manna alleen maar voedsel voor onderweg, want eenmaal aangekomen in het Beloofde Land stopt de 'mannakraan'. (Ex.16:35)

OM OVER DOOR TE PRATEN:

1. Wat sprak jou vooral aan en waarom?
2. Reageer eens op de stelling: "Ons eigen inzicht brengt ons eerder in Egypte dan in het Beloofde Land."
3. Wat is, volgens u, het meest kenmerkende van Gods opvoedingsmethode? Hoe merkt u uw afhankelijkheid aan de Here?
4. Noem eens op wat je van God hebt gekregen en dank Hem hiervoor. Wat betekent het voor jou 'gebruik van de dingen', dat je ze hebt gekregen van God?
5. waarom is dankbaarheid zo belangrijk en hoe kun je dit laten groeien in je leven?
6. Wat kun je in onze levenspraktijk met de geestelijke lessen van aantekening 14?